

(тести I та II рівнів). Метою використання тестових завдань в оцінюванні навчальної діяльності студентів є не тільки оцінка інформації, якою володіє студент, але й уміння використовувати засвоєні знання, важливо, щоб студент дійшов висновку, зробив припущення, або вибрав порядок дій для застосування своїх знань.

Кафедрою створений та виданий "Посібник для підготовки до підсумкових модульних контролів знань" для студентів медичного та окремо студентів стоматологічного факультетів, що містить ситуаційні задачі з бази даних "Крок 1" і які використовуються для контролю змістових модулів та підсумкових модулів. Розроблений банк завдань логічно вписався в існуючу форму проведення практичних занять і організації самопідготовки на кафедрі. Крім того, тестова форма оцінки знань отримала позитивний відгук і визнання як з боку студентів, так і з боку викладачів кафедри.

Позитивним моментом при використанні тестів є можливість введення в них матеріалу з суміжних медико-біологічних дисциплін (медичної біології, анатомії людини, нормальної фізіології, мікробіології). Так, тести з теми "Ядро. Поділ клітини", узагальнюють матеріал з медичної біології і гістології та можуть успішно використовуватись при контролі знань на обох кафедрах. Тести з деяких розділів зі спеціальної гістології ("Травна система", "Серцево-судинна система", "Система органів дихання", "Ендокринна система", "Статева система" та ін.) містять дані не тільки по мікроструктурі, але й по анатомічній локалізації і функціонуванню елементів даних систем. Тести з теми "Кров та лімфа" включають матеріал, що вивчається в курсі нормальної фізіології, а тести з теми "Система імунного захисту. Кооперація клітин в імунній відповіді" - матеріал, що вивчається на кафедрі мікробіології.

Висновки. Впровадження в навчальний процес розроблених на кафедрі тестових завдань, дозволяє нам зробити наступні висновки:

1. Розроблений банк тестових завдань доступний кожному студентові і активно використовується для контролю та самоконтролю знань в процесі навчання.
2. Тести в конкретній формі виражають вимоги до знань, умінь і навиків з гістології, цитології та ембріології, стимулюють пізнавальну активність і дозволяють оперативно корегувати навчання.
3. В процесі розробки тестових завдань відбувається структуризація навчальної інформації. Все це сприяє систематизації і контролю навчання.
4. Використання тестів в контролі і самоконтролі вже з перших років навчання сприяє розвитку діагностичних здібностей студентів, що особливо важливо для формування лікарського мислення майбутніх фахівців. Логіка побудови тесту і пошуку правильної відповіді співпадає з логікою постановки діагнозу: аналіз наявної інформації, її класифікація, виділення істотних ознак і ухвалення рішень.
5. Тестування вирішує проблему однозначності і відтворюваності оцінки знань. Наявність еталонів правильних відповідей створює однакові для всіх викладачів критерії оцінки, що дозволяє порівнювати навчальні досягнення студентів у різних групах.
6. Позитивним є те, що тестовий контроль проводиться на кожному занятті. Це дуже важливий момент в підготовці до підсумкового тестового контролю модуля, а також у підготовці до ліцензійного іспиту "Крок-1".

УДК 378.371

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ, ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

О.О. Шерстюк, В.П. Білаш, О.О. Тихонова, Т.Ф. Дейнега, В.О. Рогуля, Н.Л. Свінцицька, О.К. Солдатов
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

INDIVIDUAL STUDENTS' ACTIVITY AS AN IMPORTANT PART OF CREDIT-MODULAR ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS.

O.O. Sherstiuk, V.P. Bilash, O.O. Tykhonova, T.F. Deyneha, V.O. Rohulia, N.L. Svintsytska, O.K. Soldatov
HSEEU "Ukrainian Medical Stomatological Academy", Poltava

Робота присвячена аналізу самостійної роботи студентів, яка згідно навчальних планів, затверджених наказом міністра охорони здоров'я за № 539, 541 від 08.07.2011 року складає 30-40% від загального навантаження. Встановлено, що якісна організація цього виду роботи зі студентами сприятиме більш якісній підготовці фахівців.

The paper adduces the analysis of individual students' activity which comprises 30-40% from general amount of work due to current syllabuses approved by the order of Minister of Public Health by № 539, 541 of 08.07.2011. It was proved that qualitative organization of this part of work with the students will contribute to more skilled specialists' training.

З 2004 року у вищих навчальних закладах нашої країни впроваджено Болонську систему, основна мета якої – уніфікувати методику підготовки спеціалістів із вищою освітою, що дозволить різним країнам вільно й активно обмінюватись ними. Згідно з Болонською конвенцією змінилася, як структура навчального процесу, так і акценти в ньому. Зокрема, відповідно до Європейських стандартів самостійна робота студентів віднесена до основних видів їхньої навчальної діяльності. Більше того, самостійна робота становить до половини кредитної міри дисциплін.

Реальний об'єм самостійної роботи, яку студенти повинні виконати відповідно до навчальних програм дисциплін, вимагає значно більшого часу, ніж передбачає регламент навчального процесу. У зв'язку з цим необхідно, по-перше запропонувати студентам методичні рекомендації в такій формі, що забезпечує максимальну ефективність самостійної роботи в межах часу відведеної на неї. По-друге, структура й зміст методичних рекомендацій повинні передбачати можливість кількісної оцінки викладачем результату, досягнутого студентом при самопідготовці.

Постійним напрямком навчально-виховного процесу на кафедрі «Анатомія людини» ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» є підвищення якості навчання, трудового та морального виховання студентів, оволодіння ними

навичок самостійного опрацювання навчальних завдань. Одним із шляхів можливого розв'язання цієї ідеї є активація пізнавальної діяльності студентів, шляхом виконання самостійної роботи. При вивченні анатомії людини – це побудова особливої уваги, оскільки весь об'єм навчального матеріалу є фундаментальною основою для оволодіння професійно-орієнтованими дисциплінами.

Цей вид навчальної діяльності студентів особливої уваги набуває у студентів молодших курсів, які не завжди вміють добре організувати робочий час, ще має місце адаптаційний момент до навчання у новому навчальному закладі; студенти недостатньо володіють вмінням роботи із навчальною та науковою літературою.

Для більш успішної організації пізнавальної діяльності студентів відповідно по всіх розділах розроблено методичне забезпечення у вигляді методичних вказівок до проведення практичних занять.

На кафедрі складені методичні розробки самостійного вивчення тем, які не ввійшли в календарний план практичних занять, що суттєво допомагає студенту самостійно розібратися в темі заняття, відповісти на контрольні питання. В методичці вказана основна, та допоміжна література де студент шукає ці відповіді.

Другою важливою складовою самостійної роботи є робота в гуртках, виготовлення музейних препаратів, тематичних стендів, участь студентів в олімпіадах, конференціях.

Отже, підготовка медичних кадрів має багато особливостей. Оскільки в усьому світі професія лікаря – одна з найбільш престижних, наше завдання – дати майбутнім медикам не тільки певний рівень знань, а виховати повагу до свого майбутнього фаху. І для цього не потрібно копіювати західні стандарти, а слід враховувати наші можливості і потреби.

Висновок. Приєднання України до Болонської декларації зобов'язує вищі медичні навчальні заклади освіти до реорганізації навчального процесу. Введення кредитно-модульної системи організації навчального процесу є невід'ємним атрибутом Болонської декларації. Велика частка самостійної роботи інтенсифікує професорсько-викладацький склад до пошуків різноманітних форм та методів як оцінювання її так і до підвищення її продуктивності у процесі підготовки фахівців.

Література

1. Ждан В.М., Бобирьов В.М., Білаш С.М. Підготовка медичних фахівців і Болонський процес// Медична освіта.-2010.-№2.-С.37-39.
2. Казаков В.М., Талалаєнко О.М., Первак М.Б., Барінов Е.Ф. Порівняльний аналіз систем оцінювання навчальної діяльності студентів медичних ВНЗ при кредитно-модульній системі організації навчального процесу// Медична освіта. – 2007.-№1.- С.12-16.
3. Байденко В.И., Дж. Ван Зантворт. Модернизация профессионального образования: современный этап. Европейский фонд образования.- М., 2009.- 186 с.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КООПЕРАТИВНИХ ТА КОНКУРЕНТНИХ ГРУП ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ

О.В. Ясінська, С.Б. Семененко, М.П. Мотрук

Буковинський державний медичний університет, Чернівці

Сучасна освітня технологія у вищому навчальному закладі (ВНЗ) - це науково-обґрунтована і унормована за метою підготовки спеціалістів, змістом освіти, місцем та терміном навчання система форм, методів, засобів і процедур, що використовуються для організації та здійснення спільної навчальної діяльності тих, хто навчає, та тих, хто навчається. Сучасні освітні технології сприяють підвищенню ефективності діяльності ВНЗ. Процес освіти у вищій школі базується на використанні наступних методів активного навчання: дискусійні групи; конкурентні групи; групи з виконанням ролей та імітацією; ситуаційні вправи (case study); мозковий штурм та ін. Усі ці методи можуть бути успішно застосовані як при вивченні клінічних дисциплін, так і при проведенні практичних занять з базових медико-біологічних дисциплін, у тому числі фізіології, які передбачають використання тренінгів для вироблення та вдосконалення практичних навичок. Доцільно впроваджувати у навчальний процес інноваційні технології, які забезпечать формування єдиної системи фундаментальних знань та вмінь оперувати ними під час засвоєння клінічних дисциплін.

Тренінг на основі методу конкурентних груп з використанням дискусії є інтерактивним методом, який забезпечує засвоєння практичних навичок на основі використання фундаментальних знань, впливає на професіоналізацію студента та формує інтерес та позитивну мотивацію у ставленні до навчання.

Для реалізації поставлених цілей практичного заняття на основі методу конкурентних груп використовуються короткі задачі-запитання, запитання для дискусії між конкурентними групами, ускладнені проблемні задачі для вирішення в конкурентних групах з можливістю подальшої дискусії щодо шляху їх вирішення. Виклад матеріалу супроводжується демонстрацією слайдів, навчальних фільмів, прикладами з клінічної практики. На підготовчому етапі тренінгу здійснюється постановка цілей та задач з акцентуванням уваги на пріоритетність командно-дискусійного підходу до рішення завдання. Викладач роз'яснює принципи проведення даної форми навчання, визначає мотивацію студентів, базуючи її на проблемності запропонованої теми, моделює загальну проблему. Під контролем викладача здійснюється поділ студентів на конкурентні групи з урахуванням типологічних особливостей темпераменту та рівня підготовки студентів, розподіляються професійні обов'язки в конкурентних групах (в межах яких студенти об'єднуються у кооперативні мікрогрупи відповідно до професійної ролі), групи забезпечуються наочними матеріалами згідно з темою. Викладач дає рекомендації щодо використання теоретичних знань, методичних матеріалів, алгоритмів виконання практичної роботи та оцінки результатів, інших додаткових матеріалів за темою. На основному етапі кожна з конкурентних груп отримує ідентичні ситуаційні задачі та згідно з визначеним часовим регламентом здійснює поетапний аналіз ситуації та пошук шляхів рішення проблеми відповідно до основної цілі у кожній з конкурентних груп. Поетапно згідно з планом кожна з груп представляє свій шлях вирішення кожної конкретної задачі на підставі раніше набутих знань, умінь, навичок. На кожному етапі представники конкурентних груп мають можливість вступити в дискусію з формулюванням власних пропозицій. Роль викладача на цьому етапі полягає в контролі регламенту дискусії, спрямуванні її в конструктивне русло, виявлення знань і вмінь кожного учасника груп на всіх етапах дискусії. Заключний етап включає контроль і оцінку набутих знань та вмінь з метою виявлення досягнення цілі заняття. Викладач